

การพัฒนาแบบการสร้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนา
สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักรงานเขตพ้ันที่การศึกษาประถมศีกษาเชียงราย เขต 1

The Development of a Professional Learning Community Model for
Enhancing the Teaching Competencies of Out-of-Field Teachers in Small
Schools Under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 1

ชนตรี ปุญหิรัญญ์¹, สุวดี อุปปินใจ², สุภาพร เตวียะ³

Chanut Punyahiran¹, Suwadee Ouppinjai², Supaporn Tewiya³

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย¹,

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย²,

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย³

Faculty of Education, Chaing Rai Rajabhat University¹,

Faculty of Education, Chaing Rai Rajabhat University²,

Faculty of Education, Chaing Rai Rajabhat University³

Corresponding Author Email: 668914051@crru.ac.th

(Received: Feb 20, 2025; Revised: Mar 11, 2025; Accepted: Mar 15, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาแบบการสร้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักรงาน เขตพ้ันที่การศึกษาประถมศีกษาเชียงราย เขต 1 ดำเนินการ 3 ขั้นตอนดังนี้ 1) ศีกษาแนวทางการสร้งชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ใช้แบบสังเคราะห์เอกสารในการบันทึกข้อมูล และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ในการสัมภาษณ์ตนเองผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา 2) ศีกษาสภาพที่เป็นจริงและ สภาพที่ควรจะเป็นของสร้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศีกษา รักษาการณในตำแหน่ง ครูหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักรงาน เขตพ้ันที่การศึกษาประถมศีกษาเชียงรายเขต 1 จำนวน 49 คน โดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล จากค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์ข้อมูล เชิงเนื้อหา 3) สร้งรูปแบบโดยผู้วิจัยและประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยใช้แบบประเมิน ความถูกต้องและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูล เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 4) การประเมินผลรูปแบบ และ 5) ปัจจัยความสำเร็จของรูปแบบ สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นและความต้องการจำเป็นสูงสุด ในแต่ละด้าน พบว่า 1)ด้านหลักการ ได้แก่ หลักการ ติดตามและปรับปรุง อย่างต่อเนื่อง (PNI = .341) 2) ด้านวัตถุประสงค์ ได้แก่ เพื่อพัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก (PNI = .337) 3) ด้านวิธีการดำเนินการ ได้แก่ การติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงขยายผล (PNI = .370) 4) ด้านการประเมินผล ได้แก่ ประเมินการทำงานร่วมกันใน ชุมชน (PNI = .326) 5) ด้านปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์กร (PNI = .414) และรูปแบบ ที่สร้างมีผลการประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, ครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก, โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

This research aims to develop a model for creating a professional learning community (PLC) to enhance the teaching competencies out-of-field teachers in small schools under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 1. The study was conducted in three steps: 1) Examining approaches to creating a PLC through document synthesis and structured interviews with seven experts. The data were analyzed using content analysis. 2) Investigating the current and ideal conditions of a PLC in the target context. The sample consisted of school administrators, acting administrators, and head teachers in charge of academic affairs in small-sized schools under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 1, totaling 49 individuals. Data were collected through a questionnaire and analyzed using mean, standard deviation, and priority index of needs, as well as content analysis. 3) Developing the model by the researcher and evaluating it by five experts using an assessment of accuracy and feasibility. The data were analyzed using mean, standard deviation, and content analysis.

The research findings revealed that the model for creating a professional learning community to enhance the teaching competencies of teachers who are teaching outside their major field of study in small-sized schools under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 1 consists of five key components: 1) principles of the model, 2) objectives of the model, 3) implementation methods, 4) evaluation of the model, and 5) success factors of the model. The actual and desired conditions, as well as the highest priority needs in each component, were as follows: Principles: The principle of continuous monitoring and

improvement (PNI = 0.341). Objectives: The objective of enhancing the teaching competencies of teachers teaching outside their major field (PNI = 0.337). Implementation Methods: The method of monitoring, evaluating, and expanding results (PNI = 0.370). Evaluation: The evaluation of collaborative work within the community (PNI = 0.326). Success Factors: Organizational climate factors (PNI = 0.414). The model was evaluated for its accuracy and feasibility, with results indicating a high level.

Keyword: Professional Learning Community Model, Out-Of-Field Teachers, Small Schools

บทนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้กำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560 - 2579) ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนถึงการพัฒนาสมรรถนะครูว่า ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและยุทธศาสตร์ของหน่วยงานเพิ่มขึ้น ประโยชน์จากการพัฒนาเพิ่มขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: ฏ) อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพต้องอาศัยครูที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (ทิตินา แหมมณี, 2557: 100 – 102) จึงเป็นหลักการสำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเองและได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่มีการศึกษาจึงเป็นเครื่องพื้นฐานที่สำคัญที่สามารถช่วยเสริมสร้างและพัฒนาความรู้ ทักษะและทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการเติบโตและความสำเร็จของบุคคล และสังคมโดยรวม อย่างไรก็ตาม คุณภาพของการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูผู้สอน (ธีรังกูร วรบำรุงกุล, 2561: 17) เนื่องจากครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพจึงต้องอาศัยครูที่มีสมรรถนะในการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียน สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถใช้สื่อการเรียนการสอนและเครื่องมือวัดผลได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

ในปัจจุบันพบว่าหนึ่งในปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยคือปัญหาการขาดแคลนครู โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนเหล่านี้มักเผชิญกับข้อจำกัดด้านงบประมาณ ขาดทรัพยากรการเรียนการสอนที่ทันสมัย และขาดแคลนครูที่มีคุณภาพ โรงเรียนขนาดเล็กหลายแห่งในพื้นที่ชนบทมักมีความผูกพันกับชุมชนสูง และมีบทบาทเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน แต่ยังคงขาดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา เนื่องจาก ขาดแคลนครูผู้สอนที่ตรงสาขาวิชาเอก ส่งผลให้คุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนต่ำกว่ามาตรฐานระดับชาติ อันเกิดมาจากครูจำนวนมากต้องรับผิดชอบสอนในวิชาที่ไม่ได้ตรงกับสาขาที่ตนสำเร็จการศึกษา (สุรีย์พร เพ็งเลีย, 2563: บทคัดย่อ) ซึ่งอาจทำให้การเรียนการสอนขาดประสิทธิภาพ

ครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอกมักเผชิญความท้าทายหลายประการ เช่น ขาดความรู้ความเข้าใจเชิงลึกในเนื้อหาวิชา ขาดทักษะในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และมีข้อจำกัดในการใช้สื่อการสอนและเครื่องมือประเมินผล อย่างเหมาะสม (สุพัตรา คำโพธิ์, 2560: 32) ซึ่งนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ต่ำกว่ามาตรฐาน

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการเรียนรู้ร่วมกันในทางวิชาชีพของครูที่มีเป้าหมายเดียวกัน ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านความรู้และเทคนิควิธีการในการจัดการเรียนในองค์กร การสร้างชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพสามารถใช้กระบวนการหรือแนวคิด วิธีการต่างๆ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาครูให้มี คุณภาพตามบริบทของสภาพแวดล้อม สภาพปัญหา และความต้องการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน 2560: 23-24) ได้กล่าวถึงผลประโยชน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ไว้ว่า ลดความรู้สึกโดด เดี่ยวในงานสอนของครู เพิ่มความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่ม ความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแข็งขัน ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนให้มีผลดี ยิ่งขึ้น ทั้งมีผลดีต่อผู้เรียน คือ สามารถลดอัตราการตกซ้ำชั้น อัตราการขาดเรียนลดลง มีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนสูงขึ้น (สุวดี อุบปิณี และคณะ, 2565: 454) ได้กล่าวถึงการเสริมสร้างสมรรถนะโดยเฉพาะ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูโดยใช้เครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้มืออาชีพ ทำให้ครูได้พัฒนาเทคนิคใน การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและสามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการแก้ไขปัญหาผู้เรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ (อรไท แสงลุน, 2564: 287) ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถใน การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ที่กล่าวว่าชุมชน แห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ สามารถทำให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและสามารถพัฒนาให้ ผู้เรียนมีศักยภาพมากยิ่งขึ้นได้

สำหรับพื้นที่ศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ปัจจุบันมีโรงเรียนใน สังกัดจำนวน 102 โรงเรียน และกว่า 49 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียนตั้งแต่ 1 – 120 คน) คิดเป็นร้อยละ 50.47 และจากข้อมูลในเอกสารวิเคราะห์อัตรากำลังครูของสถานศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ.2567 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ข้อมูลสภาพอัตรากำลังครู ขาด/เกิน ตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนดของสถานศึกษาทุกโรงเรียนในสังกัด (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2567) ประกาศ ณ วันที่ 28 มิถุนายน 2567 พบว่า มี 30 โรงเรียนที่อัตรากำลังครูติดลบ คิดเป็นร้อยละ 62.50 ของโรงเรียน ขนาดเล็กทั้งหมดในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ซึ่งหมายความว่าครูใน โรงเรียนเหล่านี้จำเป็นต้องรับผิดชอบสอนหลายวิชา และอาจไม่มีความเชี่ยวชาญเพียงพอในการถ่ายทอด ความรู้ในวิชาที่ตนไม่ได้เรียนมาโดยตรง

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปัญหาการขาดแคลนครูในโรงเรียนขนาดเล็กส่งผลให้ครูจำนวนมาก ต้องสอนวิชาที่ไม่ได้ตรงกับสาขาที่ตนสำเร็จการศึกษามา ข้อจำกัดด้านอัตรากำลังครู ทำให้ต้องจัดสรรบุคลากร ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้รับผิดชอบการสอนในหลายวิชา กลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาผู้เรียน ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอน ปัญหานี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วน ในการพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพแม้จะไม่ได้สอนในสาขาที่ตนจบมาโดยตรง ผู้วิจัยจึง สนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะ

การจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 เพื่อให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางสำหรับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
2. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
3. เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) พื้นที่วิจัยคือ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยแบ่งการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวทางของการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

1.1 ศึกษาแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1 จากการสังเคราะห์เอกสาร

แหล่งข้อมูล

การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่เกี่ยวกับแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก

เครื่องมือการวิจัย

แบบสังเคราะห์เอกสาร เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก ศึกษาเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นสำหรับการวิเคราะห์เอกสาร จากนั้น ออกแบบ แบบสังเคราะห์เอกสาร และนำเอกสารที่สร้างขึ้นไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ

ตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของประเด็นที่ศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเผยแพร่เป็นตำรา เอกสาร และฐานข้อมูลในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยสรุปสาระสำคัญเพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหา การวิจัยและสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.2 ศึกษาแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1 จากผู้ทรงคุณวุฒิ

แหล่งข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการบริหารสถานศึกษา โดยมีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ หรือวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกในด้านการบริหารการศึกษา โดยใช้วิธีการสัมมนาแบบอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ได้แก่ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านนโยบาย จำนวน 2 คน กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิระดับอาจารย์สถาบันอุดมศึกษา จำนวน 2 คน

เครื่องมือการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) ได้แก่เอกสารประกอบการสัมมนาแบบอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างรูปแบบการสร้าง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1 โดยได้ดำเนินการสร้างจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เกี่ยวกับความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Item of objective Congruence : IOC) ใช้เกณฑ์ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป รวมทั้งข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ร่วมการสัมมนาแบบอิงผู้เชี่ยวชาญ ผ่านช่องทางออนไลน์ นำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นของการสัมมนาแบบอิงผู้เชี่ยวชาญเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก จากการศึกษาดูงานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปประกอบการนำเสนอ และจัดบันทึกข้อมูลในแบบบันทึกการสัมมนาแบบอิงผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยสรุปสาระสำคัญจากการสัมภาษณ์แบบอิงผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หรือ รัรักษาการณในตำแหน่งผู้อำนวยการ หรือ ข้าราชการครูที่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 49 คน ประชากร

เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยใช้แบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบ สอบถาม (เขียนระบุข้อมูล)

ตอนที่ 2 ภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (เลือกระดับ)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (เขียนระบุข้อเสนอแนะ)

ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้านความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เลือกใช้รายการคำถามมีค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 จัดทำแบบสอบถามในรูปแบบของ Google Form นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 แล้วนำมาใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อส่งจดหมายอย่างเป็นทางการในการขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 49 ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลงานวิจัยโดยการขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามออนไลน์ Google Form แห่ง สรุปผลการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูล จัดหมวดหมู่และบันทึกไว้และนำเสนอในรูปตารางพร้อมอธิบายได้ตาราง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความต้องการจำเป็น (PNI) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยมีเกณฑ์การแปลผลข้อมูลตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด 2560)

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

3.1 สร้างรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

แหล่งข้อมูล

ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 และขั้นที่ 2

เครื่องมือวิจัย

แบบสรุปรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 นำแบบสรุปรูปแบบเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของประเด็นที่ศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำไปสร้างเป็นรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

3.2 ประเมินคุณภาพรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดเกณฑ์คุณสมบัติเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาและผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู จำนวนทั้งสิ้น 5 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิระดับนโยบาย จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิระดับผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยหรือนักวิชาการ จำนวน 1 คน

เครื่องมือการวิจัย

แบบประเมินคุณภาพด้านความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดย โดยนำแบบประเมินที่สร้างขึ้นในขั้นที่ 3.1 มาสร้างเป็นแบบประเมิน ในลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เกี่ยวกับความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Item of objective Congruence : IOC) ใช้เกณฑ์ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป รวมทั้ง

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ โดยคำนวณ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากคะแนนตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการศึกษาแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จากการศึกษาเอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่าแนวทางของการสร้างรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 หลักการของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) หลักการเตรียมองค์กรเพื่อการเรียนรู้ 2) หลักการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม 3) หลักการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักการติดตามและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก 2) เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน 3) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ 4) เพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

1.3) วิธีดำเนินการของรูปแบบประกอบด้วย 1) การสร้างวิสัยทัศน์และวางแผนร่วมกัน 2) การดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) การสะท้อนผลการปฏิบัติ 4) การติดตามประเมินผลและปรับปรุงขยายผล

1.4 การประเมินผลรูปแบบ ประกอบด้วย 1) ประเมินผลการพัฒนาทักษะการสอนครู 2) ประเมินผลสัมฤทธิ์ที่เกิดกับผู้เรียน 3) ประเมินการทำงานร่วมกันในชุมชน 4) ประเมินการสะท้อนผลจากกระบวนการ

1.5 ปัจจัยความสำเร็จของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 2) ปัจจัยด้านความร่วมมือของบุคลากร 3) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร 4) ปัจจัยการติดตามและประเมินผล 5) ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์กร

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นของการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม		n = 49	
		(N)	(%)
เพศ	ชาย	16	32.65
	หญิง	33	67.35
	รวม	49	100.00
อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	5	10.21
	31 ปี – 40 ปี	12	24.49
	41 ปี – 50 ปี	16	32.65
	51 ปี – 60 ปี	16	32.65
	รวม	49	100.00
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการโรงเรียน	21	42.86
	รักษาการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการ	3	6.12
	หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ	25	51.02
	รวม	49	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่ง ตามข้อมูลพื้นฐานผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย 16 คน คิดเป็นร้อยละ 32.66 และเพศหญิง 33 คน คิดเป็น ร้อยละ 67.35 มีช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10.21 ช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็น ร้อยละ 24.49 ช่วงอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 32.26 และช่วงอายุ 51 – 60 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 32.26 โดยผู้ตอบแบบสอบถามดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 42.68 ดำรงตำแหน่งรักษาการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.12 และดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 51.02

2.2 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น ในแต่ละองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					
	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1. ด้านหลักการของรูปแบบฯ	3.72	.051	ปานกลาง	4.67	.048	มาก
2. ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบฯ	3.77	.062	ปานกลาง	4.75	.090	มาก
3. ด้านวิธีการดำเนินการของรูปแบบฯ	3.58	.104	ปานกลาง	4.67	.114	มาก
4. ด้านการวัดประเมินผลของรูปแบบฯ	3.66	.085	ปานกลาง	4.70	.061	มาก
5. ด้านปัจจัยความสำเร็จของรูปแบบฯ	3.51	.070	ปานกลาง	4.72	.036	มาก

จากผลการวิเคราะห์ผลในตารางที่ 2 พบว่า ผลการจัดลำดับสภาพที่เป็นจริง ด้านหลักการของรูปแบบภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 3.72$, $\sigma = .051$) ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 3.77$, $\sigma = .062$) ด้านวิธีการดำเนินการภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 3.58$, $\sigma = .104$) ด้านการประเมินผลรูปแบบ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 3.66$, $\sigma = .085$) และด้านปัจจัยความสำเร็จพบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 3.51$, $\sigma = .070$)

ผลการจัดลำดับสภาพที่ควรจะเป็น ด้านหลักการของรูปแบบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.67$, $\sigma = .048$) ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.75$, $\sigma = .090$) ด้านวิธีการดำเนินการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.67$, $\sigma = .114$) ด้านการประเมินผลรูปแบบ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.70$, $\sigma = .061$) และด้านปัจจัยความสำเร็จ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.72$, $\sigma = .036$)

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการสร้างรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

3.1 ผลการสร้างรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ดังแสดงในภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

3.2 ผลประเมินรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า พบว่า ด้านความถูกต้องและด้านความเป็นไปได้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนาการสร้างรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่ค้นพบจากการสรุปผลนำมาอภิปรายผล 3 ประเด็น ดังนี้

1. รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ องค์ประกอบที่ 3 วิธีการดำเนินการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ องค์ประกอบที่ 4 การประเมินผลของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ องค์ประกอบที่ 5 ปัจจัยความสำเร็จของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จะเห็นได้ว่า ในการพัฒนารูปแบบ ใช้วิธีการที่หลากหลายเชื่อถือได้โดย การสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ รวมถึงการประเมินมาตรฐานความถูกต้องและมาตรฐานความเป็นไปได้ สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบสรุป ได้ว่าองค์ประกอบของรูปแบบมี 5 องค์ประกอบที่สำคัญ มีดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีการดำเนินการของรูปแบบ 4) แนวทางการประเมินผลรูปแบบ และ 5) ปัจจัยความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้

2. จากผลการศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่าความต้องการจำเป็น ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ในแต่ละองค์ประกอบของมีค่าเฉลี่ยสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจาก การศึกษาสภาพเป็นการเก็บข้อมูลจาก ผู้อำนวยการสถานศึกษา รักษาการในตำแหน่ง รวมถึงหัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กโดยตรง ซึ่งมีความเข้าใจลึกซึ้งถึงสภาพปัญหาของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก และมองเห็นสภาพที่เป็นจริงของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในองค์กร อันเป็นผลให้เกิดความต้องการสูงในการพัฒนาสมรรถนะเพื่อรองรับการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก ให้สามารถสอนในวิชานั้นได้อย่างมั่นใจ อีกทั้งการยกระดับสมรรถนะครูช่วยให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานด้านการศึกษาที่กำหนดได้ สอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวานิช (2562 : 279) ได้กล่าวถึงการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ โดยตรวจสอบและปรับปรุงรูปแบบการบริหารผ่านการมีส่วนร่วมของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้รูปแบบดังกล่าวเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มีความถูกต้องและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก รูปแบบที่ได้มาพัฒนาจากข้อมูลที่เชื่อถือได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสีย รวมทั้ง อาจารย์มหาวิทยาลัยและ

ข้าราชการที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสร้างรูปแบบ ดังกล่าวจึงทำให้ได้รูปแบบที่มีคุณภาพ มีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เป็นแบบจำลองในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก ในโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการที่ได้จากการสังเคราะห์การตรวจสอบรูปแบบ วาโร เฟิงส์วส์ดี (2553 : 7 - 10) และ ฐาปณัฐ อุดมศรี (2558 : 12) สรุปได้ว่า การประเมินรูปแบบ คือ กระบวนการประเมินคุณภาพของรูปแบบ โดยประเมินจาก 1) มาตรฐานความถูกต้อง และ 2) มาตรฐานความเป็นไปได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สามารถนำ รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ไปใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้การเรียนการสอน สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทของโรงเรียน

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนและขับเคลื่อน การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก ภายใต้เขตพื้นที่รับผิดชอบ โดยใช้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นกลยุทธ์ในการเพิ่มคุณภาพครู และแก้ปัญหการสอนไม่ตรงวิชาเอกอย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

1.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สามารถนำผลของรูปแบบแนวทางไปใช้ในการจัดการปัญหาครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก สามารถนำชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้เป็นรูปแบบการพัฒนาครูในระดับประเทศ โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านอัตราค่าจ้างครู เพื่อช่วยลดปัญหาการขาดแคลนครูผู้เชี่ยวชาญ และเพิ่มความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีทรัพยากรบุคลากรจำกัด รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของครูทั่วประเทศ และสร้างระบบสนับสนุนที่ช่วยให้ครูสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 รูปแบบที่พัฒนาขึ้นยังมีได้มีการนำไปทดลองใช้ เพื่อดูประสิทธิผลของการใช้รูปแบบ ดังนั้น ควรมีการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่สอนไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนขนาดอื่น เช่น ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และ ขนาดใหญ่ เป็นต้น หรือ พื้นที่พิเศษอื่น เช่น พื้นที่เกาะ โรงเรียนชายแดน และโรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร เป็นต้น เพื่อค้นหาารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในแต่ละขนาด เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรเพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *เอกสารชุดเทคนิคการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด “การบูรณาการ”*. กรุงเทพมหานคร: การศาสนา กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ
- กันต์ธร หิรัญลักษณ์ . (2564). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี. *การศึกษามหาบัณฑิต*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ขวัญจิรา จำปา. (2566). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 17(51), 205-216.
- ฐาปนัฐ อุดมศรี. (2558). รูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. *วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2559). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรังกูร วรบำรุงกุล. (2561). รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะ การเรียนรู้และนวัตกรรมของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงใต้. *วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษามหาบัณฑิต*. จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2553). การวิจัยพัฒนารูปแบบ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 2(4), 1-16.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *คู่มือการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. (2567). ข้อมูลสถานภาพบุคลากรครู ขาดแคลน/ ส่วนเกิน ตามประกาศสำนักบริหารวิทยาลัยชุมชนทุกโรงเรียนในสังกัด (ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2567) ประกาศ ณ วันที่ 28 มิถุนายน 2567 เชียงราย : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพมหานคร: พรินทวนกราฟฟิค จำกัด.
- สุพัตรา คำโพธิ์. (2560). การศึกษาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จ การศึกษาไม่ตรงวิชาเอก จังหวัดปทุมธานี. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สุรียพร เพ็งเลีย ดอร์คูนู, และ ภาวิดา มหาวงค์. (2563). การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดสุโขทัย. *Suan Sunandha Asian Social Science*. 14(1), 62-78.

สุวดี อุปปินใจ และคณะ. (2565). รูปแบบและกลไกการพัฒนาสมรรถนะครูตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 32 เขตพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดพะเยา ในลักษณะเครือข่ายเชิงพื้นที่. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(2), 447-463.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สุวีริยาสาสน์.

DuFour, R., Eakey, R., & Many, T. (2006). *Learning by Doing a Handbook for Professional Learning Communities at Work*. Bloomington, IN: Solution Tree Press.

Joyce, B., & Weil, M. (1996). *Model of teaching*. 5th ed. Boston: Allyn and Bacon.